

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote.
 Godišnja predplata Din 90 — Polugodišnje
 Din 48 — Trumjesečno Din 24 — Za Ame-
 riku godišnje dva dolara.

OGLASNA PRAMA CJNIKU

Račun kod Pošt. Ceka. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Prihvareni telefon
 preko dana br. 38 — preko noći br. 23
 (interurban)

DALMATINSKI HRVAT

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE,

God. III.

ŠIBENIK, 31. SVIBNJA 1924.

Br. 71.

U ERI ABSOLUTIZMA.

Broj od srijede bio nam je zaplijenjen od policije, koja nam je dostavila ovaj spis:

Kr. Sresko Poglavarstvo - Policijski Odsak
 Br. 794/5/R Šibenik, 28/V. 1924.
 Zapljena Dalm. Hrvata br. 70
 od 28. svibnja.

Gosp.
 Medić Niko
 (odgovornik Urednik „Dalm. Hrvata“) u Šibeniku

Ovo Kr. Sresko Poglavarstvo - Policijski Odsak nalazi da na temelju čl. 13 i 138 Ustava Kraljevine Srba Hrvata i Slovenaca zabrani rasturanje i prodavanje broja 70 „Dalm. Hrvata“ od 28. svibnja 1924. odštampanog u „Pučkoj Tiskari“, pod Vama kao odgovornim urednikom, s razloga što se člankom „Nema vlade bez bele brade“ na prvoj strani lista, izazivlje mržnju protiv države kao cjeline, a tako isto na drugoj strani lista pod naslovom „Pašićeva diktatura“ u prvom stupcu sa riječima „a kamarila zavajdu absolutizam“. Dalje u istom članku, gdje govori „nemaju moralne snage“ i t. d. do „tirana i krvnika“. U istoj stavci radi riječi „Hoće uzurpaciju vlasti i diktaturu protiv većini skupštine i najvećem faktoru u zemlji“, a na svršetku istog članka radi riječi: „kako Rade krude državu, dok mu otac uvajdu diktaturu“. S istim razloga ukinuta je stavka od: „Kroz ovo vrijeme“ i t. d. do „u vječnoj krizi“ u stupcu „Političke vijesti na trećoj strani lista.

Zabranjuje se nadalje rasturanje i prodavanje rečenog broja radi teške povrede javnog morala radi pisanja pod člankom: „Pašićeva dinastija od: „Daro dijete“ - do - „bit će dosta dara“, a tako isto i opaske, koja stoji na dnu prve strane lista. S istog razloga ukinut je i čitav članak „Željeznica Knin-Zadar“ na drugoj strani lista.

Podjedno se sprovalja djelo sudu u smislu citiranih propisa putem Drž. Odvjetništva.

Kr. Sreski Poglavar:
 MANDIĆ, v. r.

Mi smo ovaj spis sedam puta pročitali, a sedamdeset i sedam puta smo se prekrstili sa tri, sa pet i sa jednim prstom i divili smo se revnosti upravljača policijskog odsjeka.

Čurkovićev modri lapis prekrizio je cijeli uvodnik pod naslovom „Nema vlade bez bele brade“. U pjesmi „Pašićeva Dinastija“ šest stihova i opazku, koliko sin Rade troši mjesечно. U članku „Željeznica Knin-Zadar“, cijeli članak u kojemu se nalazio i stavak prenesen iz beogradskih „Novosti“. U članku „Odgoda Skupštine“ jedanaest redaka. Sumae sumarum kad čovjek mirno pročita sve što je Čurković zarobio, mora da mu se divi.

E pa neka gospon Čurković plijeni. Slobode štampe nema u jednoj monarhističnoj državi: slobodu štampe uživaju novine jedino u republikama.

„Čurkoviću, o j junački sine,
 „Slabe su ti modre križotine
 „Zalud plieniš i Radu i Daru
 „I prkosiš Miji Ithijuru;
 „Man' se, Čurko, bezglavoga rada
 „Pašić svetlom i bjez tebe vlada,
 „Dara ima na preteke masti,
 „Hade pliva u moru od slasti,
 „A kako je Čurkoviću tebi?
 „Rade s tobom mnenjao se nebi“!

Jučer smo od okružnog Suda primili ovu presudu, koja se dieli u tri djela.

(Prvi: U kojemu je predlog državnog odvjetništva.)

Pr. 8/24.
 3.

U Ime Njegova Veličanstva Kralja

Kr. Sudbeni Dvor I. Molbe u Šibeniku kao sud u tiskovnim poslovima riješavajući o predlogu Državnog Odvjetništva od 29/5 1924 Ss. 6/24/3 vrhu zapljene 1) članka „Nema vlade bez bele brade“ 2) članka „Željeznica Knin-Zadar“ 3) U članku „Pašićeva diktatura“ na drugoj stranici lista u prvom stupcu ulomci „a kamarila zavajdu absolutizam“ pa od „nemaju moralne snage“ i t. d. sve do u uloci „tirana i krvnika“, pa u istoj strani od riječi „Hoće uzurpaciju . . . do . . . najvećem faktoru u zemlji“, pa u zadnjoj stavci istog članka riječi „Kako Rade . . . do . . . uvajdu diktaturu“ IV) Ulomka u članku „odgoda skupštine“ na trećoj strani lista od stavke „kroz ovo vrijeme . . . do . . . a država živi u vječnoj krizi“, 5) pjesma „Pašićeva dinastija“ u cjelini, te 6) pjesma „Živila Hrvatska republiku“ u cjelini, sve u broju 70 časopisa „Dalmatinski Hrvat“ štampanog na 28/5 1924 tiskom „Pučke Tiskare“ na 28. svibnja 1924 pod odgovornim uredništvom Nikole Medića, u nejavnoj sjednici saslušavši Kr. Državno Odvjetništvo

(Drugi: Stanovište Sudaca).

Presudje je:

Poništuje se zapljena obavljena od Kr. Sreskog Poglavarstva - Policijski Odsjek - a predložena na osnaženje sa strane Kr. Državnog Odvjetništva u pogledu svih članaka odnosno ulomaka i pjesama objelodanjenih u broju 70 časopisa „Dalmatinski Hrvat“ štampanog na 28/5 1924 tiskom „Pučke Tiskare“, a pod odgovornim uredništvom Nikole Medića.

Razlozi.

U sukupljenim člancima odnosno ulomcima članaka te pjesmama bilo je pojedinih djelova bilo iz cjeline nema ništa što bi moglo izazivati mržnju protiv državi kao cjelini ni što bi raspirivalo plemenski razdor,

Poštarina plaćena u gotovu.

„Dalmat. Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog odbora „Hrvatske Štamparske Zadruga“ s. o. j. u osnutu u Šibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu: „Dalmatinski Hrvat“ - Šibenik, Glavna ulica 108.

Rekopisi se ne vrćuđu. - Pisma ne frankirana se primaju, osimimna u koš.

a još manje ni pjesma „Pašićeve Dinastije“ ne sadržava uvrijeđe prema N. V. Vladajućem Kralju i članovima Kraljevskog doma.

Dostojedno tom nije se osnažila zapljena.

Šibenik, dne 30 maja 1924.

GELINEO, v. r.

(Treće: Uluk drž. odvjetnika).

Odredbje:

„Osuda nije pravomoćna jer Državno Odvjetništvo uložilo pritužbu“.

Tko dobro pročita ovu rabotu državnih organa uvidit će, da je između policije i državnog odvjetništva nastala prava utrka, tko će od njih bolje da okljaštri novine. Policija je u pjesmi „Pašićeva Dinastija“ zapljeno šest redaka. To je državnom odvjetništvu premalo, ono plijeni cijelu pjesmu. Policija je propustila pjesmu „Živila hrvatska republika“, a državno odvjetništvo plijeni u cjelini i hoće da pri utrci kod pljenidbe lista nadkrili policiju.

Predlog za potvrdu ovih zapljena dolazi pred Okružni sud i savjetnici okružnog Suda razbijaju glavu, da bi u zapljenjenim člancima i pje-

smama našli barem jednu riječ, koja bi im mogla dati povoda, da obe dvije zapljene potvrde. U zapljenjenim stavkama ne vide sudski čitaateljni ništa što bi je kosilo sa zakonima i ukidaju zapljenu i policije i onu državnog odvjetništva.

Ovom presudom riješeni su koji policija toli državno odvjetništvo svake daljne odgovornosti, i bilo je očekivati, da će se državno odvjetništvo zadovoljiti sa presudom okružnog Suda.

To nije bio slučaj. Ono je uložilo pritužbu na prizivni sud u Split. Nama nije ostalo druge nego sačuvati cijeli zapljenjeni slog a uvjereni smo se da se naši izvanjski čitaatelji ne će na nas srditi, jer će list primiti, koji dan kasnije.

Jedino što možemo reći, to je, da je u Vidovdanskom Ustavu ona stavka, koja govori, da je štampa slobodna kod nas u Šibeniku ne važi. Mi znamo to; da u nijednom monarhijskom režimu štampa nije nikada bila slobodna. Štampa je slobodna jedino u republici. Završujemo sa riječima Ljube Davidovića: Otkad postoji zemlja, ovakovog nasilja nije bilo!

Pašićeva diktatura.

Naši prijatelji su nam od uviek zamjeravali, da je politika abstenencije krija našem jadu, a radikali su ih u toj njihovoj iluziji podržavali i jačali, prigovarajuć republikancima, da ovi neće nikako da saraduju u Skupštini. Naš ženjalni predsjednik g. Radić je svaku predvidio i on je napreda znao, da sa Pašićem i „belom Rukom“ neće biti moguće saradjevati. Radiću je bilo sve dobro poznato, što se je odigralo prigodom donošenja Vidovdanskog ustava. U Skupštini su bili naši najumjereniji ljudi, pa su i ovi, u ime prosvjeda, bili prisiljeni iz iste istupiti i napustiti ministarske stolice. Prigovori, da se je onda pristupom HRSSa mogla osigurati opoziciji većina u Skupštini i donijeti ustav, koji bi svijuu zadovoljio, smiješni su, jer je Pašić s time računao, i za taj slučaj bio je pripravan da zastupnike HRSS stavi van zakona i postupa s njima, kao s komunistima.

Nakon prošlogodišnjih izbora Radić je držao mogućim, da ide u skupštinu. Za to je on već unapred bio javio Davidoviću, da će ga HRSS podupirati, dobije li on od krune mandat za sastav vlade.

Ta pretpostavka se nije ispunila, a Pašić je poslao Radiću u Zagreb svoje opunomoćenike. Bio je sklopljen Markov protokol, kojega Pašić strpa u žep. Mnogi su nakon toga mislili da je Pašić nadmudrio Radića, ali se je naprotiv dokazalo da je Radić ovom prigodom razkrinkao Pašića i cijelom kulturnom

svijetu prikazao ga u pravom svjetlu.

Radić je naime znao, da su nakon martovskih izbora, izvjesni krugovi u Beogradu bili teško zabrinuti, da bi dolazkom HRSSa u skupštinu, nastao ozbiljni preokret i početak širenja republikanske misli u srcu Šumadije, Crneogore, Stare Srbije i Makedonije, pa je Pašić sa svojim pomagačima, već onda bio sastavio plan, da se skupština odmah raspusti, i da se raspisuju novi izbori, koji su se imali provesti prošle jeseni po vojvodi Stepanoviću, kao premijeru vanparlamentarne vlade. To bi se isto dogodilo, da je Radić odmah na početku poslao i punomoćni na verifikaciju. Najbolji je dokaz tomu, za one koji su bili protivnoga mišljenja pisanje Cicvariceviću »Beogradskog Dnevnik«, koji kaže: »Svojem nedolaskom Radićevci su spasili g. Pašića; da su došli, mi bismo imali nove izbore pod vladom g. Stepe Stepanovića«.

O svim ovim spletkama je Radić bio jako dobro obavješten, te je bio spreman i na nove izbore. Ali Pašić se je plašio novih izbora i za to je poslao Radiću svoje emisare. Ovaj ih prima bratski i traži samo homogenu radikalnu vladu. Nedovoljava dapače da u njoj bude ministrom niti onaj dalmatinski izrod tobožnji Hrvat Stambuk. Pašić ide Radiću na lijepak, ne provadja Markov protokol, dajući time Radiću oružje i pokazuje pred cijelim svijetom, kako Pašić i njegovi mi-

Pravi Schicht-sapun s markom „Jelen“ čuva skupoceno ruble Pazi na ime pravi Schicht i marku „Jelen“!

nistri nemadu poštenja i da im nije do srodjenja prilika na Balkanu.

Taj potezom je Radić izgrao sve njegove u Beogradu, a sa Morlovima protokolom je razkrikuao beogradske kamariju i Pašića udrio u mozak. Svi se izmotavaju, a vojvoda Stepanovic opeta izbija na površinu Dolacima HRSSa u Beogradu, nastaje nova panika i kosterenja, nada da ih dvaput zasebice. Iznenađen je kraljevski ministarske stolice. Sumnja da prihvaća objeručke republikanski ideju.

Svi kojima je duša crna, tresu se pred uzvišenom idejom republikanske miroljubivosti i njezina čovječanstva. Ne priznaju želju krunu. Kruna želi parlamentarnu vladavinu i parlamentarizam. Ali Pašić teče, a sve zato, jer je poručio triputa Radiću u Beč: da se ne budi, jer njegova dušica mora s puta kraljice. Ili Radić ili Pašić.

Narod prati mirno svaku fazu ovih događaja i mirne duše gleda, — da na izborima dade svoje povjerenje Stjepanu Radiću, koji jedini može da spasi ovu državu od potpunog razula.

† Grgur Gojanović

Turobni glasovi „Miserere“ razbijegahu se zadnje nedjelje kroz šibenske ulice. Križ mrtvaca, iz njega stupa laganim korakom kler šibenskog kaptola sa kanonicima, a iza njih osam šibenskih mladića obasi na lednju osam mrtvačkih lijes. Na lijesu pričvršćen kalež, sa knjigom sv. Pisma, stola i druge misaonike odijelo. Iza lijesa šest redova građana sa bijelim rubcem taru suze sa očiju, a iza njih u nepreglednoj povorci građanstvo bez izlika vjere, narodnosti i partaje, dok tužnu povorku zaključuje zbor mjesnih časnih sestara, kojima se priljučio dugi niz bogoljubnih domaćica.

Kada prolazi turobna povorka gledaoci sa strane i sa prozora ganuti u sred svoje duše, padaju na koljena, dižu kapu s glave, i čuju glasova svih zadnji pozdrav.

Komu? Njemu?

A tko je taj, koga sa suzama očima nesu ono osam naših težkih rameana? Tko je onaj, koga oplakuje mlado i staro; komu se zadnji put klanjaju svi, koga je u životu pozdravao? A koje su njegove životne zaslugi? Da mu ih potomstvo priznaje u mrtvačnom lijesu!

Turobni glasovi „Miserere“ odalječuju se prema stolnoj crkvi, u još turobniji proturu iz kuće žalosti na niču, i među težacima, ljubičelijima i šovateljima Njegovim, izazivju nečuveno sazaljenje, suza na oku, bol u duši.

Grgur Gojanoviću! Tvoji smirni oslenci rastaju se od tvojih rodjenih sestara Marije i Dumice; rastaju se od tvojih nećaka Vinka, Milana i Grge; od tvojih nećakinja Marice, Line i Katicice i bol toga rastanka na avijak od tvojih mišli, kojima si ti preko četrdeset dugih ljeta bio čuče i babajko, kojima si ti bio luč nebeska, njihov uzgajatelj, njihov branitelj, njihov branitelj, pobje kroz prozor na ulici, i nas sve ljube one tvoje ljubavi koja nam je obasjavala u crkvi sv. Ivana.

Bio si tajni komornik, bio si kaptolski dekan, bio si penitencijer, bio si predsjednik crkvenog suda, ali ti si bio nama još nešto više. Ti si

bio dika i ponos tvoje hrvatske grude; ti si bio pošten od pete do glave; ti si bio jedan možda od najbogatijih naših sugradjana u ljubavi hrvatskoj, a ured tvoje plemenite duše bilo je naše ogledalo.

Sve časti, koji si obnašao sa tvojom smrću, izčeze su. One su i bile prolazne, ali ljubav, koju si ti kroz decenije ulievao u naše grudi, ona je neotroznna, ona je vječna, ona je dub angjeoske ljubavi, koja te je ispratila do hladne suđne groba.

U staroj starosti od sedamdeset i tri godine Grgur Gojanović preselio se je u vječnost. Zadnjih mjeseca živio je povučeno. Malo je govorio. Peki ga je činjenica, da je rimska kurija u kaptolu počela slavljalati mladje sile za prepozite, a nije se držala starog običaja, da se za ovo mjesto imenuje najstarijega kanonika i da se je tako kod zadnjeg imenovanja prepozita kaptola mimoišlo njegovu osobu.

Nije to bila ambicija njegovu. Nije pohlepa za časću. Mentalitet naših starih ne dade se tako na laku ruku mijenjati. Takav je pokojni Grgur bio i u politici. Odrastao u dobi nacionalne borbe, ostao je do smrti vjeran hrvatskoj ideji, pak je sa skeptikom gledao neke nove pojave, koji se odigravaju u samoj njegovoj blizini.

Sa Grguom Gojanovićem položen je na vječno počivalište jedan od starih veterana narodne borbe u Dalmaciji protiv uletačkoga lava.

Slava monsignoru Grgu Gojanoviću!
Slava mu na vijek!

Živila Republika i Živio Radić!

Ova dva poklika zabilježena su u uradnim narodne skupštine u Beogradu. Nakon pročitavanja kraljevskog ukaza, kojim se odgadjja skupština do 20 listopada, nastaju razni uzvici prepirke sa radikalima i jedna sveobna gadama. Kroz dvoranu se prolaze uzvici: »Živila Republika!« »Živio Radić!« »Živio srpski narod!« »Živila Jugoslavija!«. Gosp. Maček okružen svojim poslanicima viče: »Živila republika!«, što svi radićevci prihvaćaju. Gosp. Basariček (radićevac) popeo se na klupe i viče: »Slava Svetozaru Markoviću, živio suvereni narod, živila republika!«

U Sanatorij sa monarhistima.

Jasa Prodanović, glavni urednik listu „Republika“, koji se tiska u Beogradu nedaleko od kraljevskog konuka u broju 30 od ove godine piše, da bi trebalo sve monarhiste, koji ne odu za Pašićem posluti u sanatorij.

„Republika“ piše: Ovo, što čine Pribičević i njegovi samostalni radikalni jeste sramno, ali je prohibicno. To je jedini put, kojim trehu da idu svi monarhisti. Jer nijednim

drugim putem neće doći na vlast osim za kratko vrijeme, koliko da se više obrukaju. Onaj, koji i poslije svih ovih pojava ostane u monarhistima ili je žarko željan vlasti — i onda neka ide u radikale — ili je beskrajan razuman, i onda neka se odriče politike. A tko hoće pravu narodnu vladavinu, istinsku demokratiju, neka postane republikanac. U našoj monarhiji niču i rasta samo prijeki sudovi vanrednih stanja, krvave ufer, lažni atentati, ubijstva i prebijanja u državnim zatvorima, basnoslovno trošenje narodnog lovca, besprimjerna korupcija, brutalno guženje zakona i ustava, zavodjenje sopodžijekih bandi, prebijanje javnih radnika, ministarsko milionarstvo, prebogata špijunaža, strašno povećavanje posrednih poreza, koje pogadja sirotinji svijet, varvarsko mučenje radnika; sramno povlašćivanje banak; nemoralno ulaženje narodnih poslanika u sve državne poslove koji donose bogatu rentu — jednom riječi: najveći razvrat i najgrublje nasilje u svim državnim odnosima! I tko god hoće laku monarhiju — a ona u nas ne može biti drugije — neka ide Pašiću. Ko ostane van njegove stranke kao monarhista, trebalo bi ga posluti u kakav sanatorij za duševne bolesti.“

U čijoj je službi šibenski Sokol?

Na to pitanje evo odgovora: »Sokolski Savez S. H. S. osnovan je, kako je poznato u svrhu velikosrpske propagande, te je imao glavnu zadaću čim više oslabiti i rastočiti Hrvatsvo, a u prvome redu uništiti Hrvatsko Sokolsko i učiniti ga sredstvom za polučenje velikosrpskih prohtjeva. — Zbog toga je to sokolstvo SHS. dobivalo, a i danas još dobiva zaslugom Pribičevića velike subvencije i stoji pod osobitim protektoratom vlasti, koja ga u svakomu pogledu podupire, a napose u odvratnoj njegovoj borbi protiv Hrvatskome Sokolstvu i proti svemu što je hrvatsko.«
(Zagreb). Dr. Milan Dečak.

Poincarev kompliment Pašiću.

Zadnji »Slobodni Dom« donosi interesantnu informaciju da je Poincare nazvao Pašića glupanom, koji će prisiliti Francusku da se kod rješavanja jugoslavenskog pitanja prikloni Hrvatskom stanovitu. G. Radić piše, da će vlada francuske ljevije prekinuti sve tajne ugovore sa Srbijom, Rumunjskom, Českom i Poljskom i za bivše Austro-ugarske zemlje predstoji plebiscit, koji će obasizati i Macedonju, Albaniju i Crnu Goru. — Taj broj »Slobodnog Doma« nije zapljenjen.

Citaočel Satrapski P.-P. režim hoće da uguši našu štampu. On

hoće da nam otme iz ruku najmoćnije oružje, da bi nas, razoružane onesposobio za borbu protiv režimske tiranije i pljačke. Dokažimo mu da su svi njegovi napori uzaludni, dokažimo mu da mi volimo našu revolucionarnu štampu. Pojačano sakupljanje dobrovoljnih priloga i savjesno plaćanje predplate treba da bude naš odgovor na svaku zapljenu »Dalmatinskog Hrvata«.

EPIGRAF.

Pod ovom pločom, sladki Niko spava,
U grudu bjaše poznat kao lav;
Od vina njega ne boljela glava,
On radin bjaše kao sitni mrav.
Na sebi hladce nosio je stare,
U džepu skrito turdi budželar,
Ko svoju braću gledao bremenare,
I ako njihov nije bio par.
U duši svojoj mrzio je tuke,
Pod nosom paški smrdio mu sir;
Što na stol došlo, seo je bez buke,
U svakoj krčmi slavio je pir.
On ovdje spava, nikom ne odava,
Dobitak koji bijaše mu čist,
Na grobu sad mu raste bujna trava,
Na križu visi runoliat.
I plače tužno, da je zalto sunce,
Da sladkog Niku pogratuo jaz
Da nena Nika da pohaata kunce,
Da Rodin troši za gelate mraz.
Kad prođeš, stranče, pokraj ove ploče,
Ti stani, čitaj, sve po redu spis,
I tvoja slava slična, vjeruj, proče,
U životu ako budeš biesni ris!

Naši dopisi.

Drniš 20. 5. 1924. Na 14. ov. mj. preminuo je u Drnišu pučki učitelj, narodni prijatelj, veteran iz doba narodne borbe proti Talijanima i poznati stari hrvatski borac Šimun Fabro, u dubokoj starosti, u 78. godini života. Njegov rad na budjenju hrvatske svijesti, prostirao se je po sjevernoj dalmaciji, osobito u rodjenom Obrovcu i Drnišu, dakle u najjužnijem kraju hrvatske Dalmacije. Borba je bila teška, a vrli pokojnik ju je junački uzdržao i ako je na tužbe „braće“ morao du radi svojih političkih članaka, odgovara i pred zadržskim porotnim sudom. — Radi svoje odlučnosti i neustrašivosti pokojnik je bio osobito čučen i sa poštovanjem susretan od naroda i hrvatskih prvaka iz narodne borbe. Na 15 ovoga bio je sproveden na vječno počivalište, uz učeće građanstva, o. franjevac i starijih hrvatskih korenika, koji su znali cijeliti zaslugu pokojnika. Uza sve to, mora se ipak prigovoriti, da mladi iz hrvatskih redova, valjda nebotice ili iz neznanja, nisu do kraja izvršili svoju rodoljubnu dužnost.

Neka je pokojniku laka ova hrvatska zemlja, koju je žarko ljubio, u uciviljenoj obitelji naše iskreno suučesće.

Slava hrvatskom borcu Šimunu Fabro!
Drniški Hrvat!

Sučurac *, 10. svibnja. — Mišliti smo, da je „Gospodin“ našao najbolji izlaz iz svoje situacije nakon „junačkog ratovanja“ u Crnojgori, zakopavši se živ u crnu zemlju, u sigurni smo da šibenski Hrvati gatahu, kako će se tamo je dnoć sjećati ovog revolverskog junaka. Ali čudo se dogodilo i on iskrsava živ i čitav i to u potpunosti ratičkoj opremi, od golenih cipela pa do velike glavurine.

Jest, on se iskrsava i to baš na pozornici u Kaštel Sućurac dne 4. o. mj., gdje našilno izrabluje zgodu, prigodom predstave, koju su davala školska djeca.

Predstava je svršila, slušaoci ustaju, ali se ponovno diže zastor i na daskama pozornice pozivlju se On-Deus ex machina. — Nikoga ne pozna. Što hoće On? Sta traži On? Oštrim pogledom promatra prisutne. Nastaje mir. On progovara: Ja vam se moram predstaviti. Ja sam Orjunaš, ali niesam batinaš — (Šibenčani je li on revolversa?). — Čuo sam, da vi još nijeste svi orjunasi. Ali se nadam da ćete doskoro potati Orjunici!

Zastor pada, u dvorani čudo vlada. Svak se pita, ko je onaj, koj se skita od sela do sela i ometa vesela seoska prela. Nitko ne zna, tko je On! Seljaci mirni i svijestni gledaju jedan drugoga. Jedan od njih se nasmije i dobaci: Ovo je valaj pravi junak! Ljudi se smiju. Razilaze se znatiželjni da saznadu: Tko je on?

Sutradan se saznalo da je to bio zubar Kessler, koji se je u Šibeniku proslavio sa revolverom!

*) Izgatalo iz prošlog broja.

Skradin 25. 5. 1921. Teror PP vlade u našoj krajini u puom je jeku. Po dvadesetak seljana najednput prizivlje se na sud i policiju, bez ikakva razloga i povoda, na neosnovane denuncije naše braće. Ne gleda se na to da je u ovo doba teško dangubiti radi poljskih radnja, glavno da se može naškoditi Hrvatima. Ali uza sve to neka režimske sluga znadu, da će prije, nego na zemlji pasti, nego li će probudjenu hrvatsku svijest u ovom kraju ugušiti.

I ovom prigodom pitamo žandarmerijsko zapovjedništvo: što, je sa tuzbama protiv žand. narednika Radini!?

Književnost.

Lenjin 2. sveska Marksističke Biblioteke. Izdaje Centralnog Odboru N. R. P. J. Beograd. 148 strane. Sa 10 slika (cijena 25 dinara. Kao druga sveska Marksističke Biblioteke izišla je ova knjiga posvećena uspomeni neumrlog vodje svijetskog proletarijata Vladimiru Iliću Lenjinu. Knjiga je sastavljena kao zbirka probranih izvora iz Lenjinovih članaka, govora i knjiga i o njegovom djela. Ova se knjiga može dobiti u knjižari F. Lipič, Bjelovar.

Političke vijesti.

Odgoda skupštine. Jučer je zajedanje Skupštine bilo na iznenađenje cijelog kulturnog svijeta odgodjeno do 20. listopada sa kraljevim ukazom, i ako je nakon obavljene verifikacije mandata HRSS, u Skupštini bila jedna većina od kojih 180 zastupnika. Zašto se Davidović nije povjerilo vladu u ruke, nakon verifikacije mandata HRSS nego se

je skupštinu odgodilo, to je svakom jasno kao amen. Radikalni ne daju vlast iz šaka uz nijednu cijenu, a da je nedaju znak je za sve pluhe obluženičke klupe za sva njihova djela, koja su ih počinili kroz ovo pet godina ujedinjenja.

Nu svako zlo ne dolazi za gore, pa tako ni odgoda skupštine.

Da li će se na 20. listopada Pašić moći u Skupštini prikazati sa boljim uspjehom, od jučerašnjeg, to idemo da vidimo.

Gradske vijesti.

Iz Uredništva. Radi tehničkih razloga, odlučili smo da od sada list izlazi svake sriede, tako da će ga seljaci po Dalmaciji primati i čitati svake Nedjelje. Tko list ne prima u redu, neka nam to javi sa besplatnom novinarskom reklamacijom.

„Zahvala Kola“. Hrvatsko Pjevačko društvo „Kolo“ u Zagrebu dostavilo je našoj općini sljedeći dopis:

Upravni Odbor Hrv. pjevačkog društva „Kolo“ smatra si ugodnom dužnošću izreći najsrdačniju hvalu za krasan doček u Šibeniku.

Vanredno srdačan doček, preljubno susretanje prigodom našega boravka i koncerta, a ponajviše prekrasna rasvjeta cijeloga grada i luke, te nadasve srdačan oproštaj kod odlaska našega nećemo nikada zaoboraviti i ne znamo kako da Vam se zahvalimo.

Zahvaljujemo Vam ujedno, što ste odredili, da Vaša gradska glazba uveliča časove našega boravka ondje, pak Vas molimo da ovu našu zahvalu izvolite izručiti g. kapelniku i svim glazbarnicima.

Molimo da isporučite našu zahvalu općinskom odboru za oprost od općinske luke, a g. upravitelja na vrlo srdačan pozdrav kod banketa. Zahvaljujemo predjedivačima za poslastice i izvrsno vino.

Molimo Vas, da ovu našu zahvalu izvolite staviti gradjanstvu do znanja.

O U. Ovaku zahvalu nije zavrijedila šibenska občina. Zagr. hrv. „Kolo“ krivo je informirano. Občina, koja je slučajno u rukama polovnjaka, učula je ono što je najmanje mogla. Za onako krasan doček ne ide nikakova zasluga obćin. Upravi, već hrvatske republikance u prvom redu, te ostalo hrvatsko Gradjanstvo. Šibenski Hrvati su izdržali sav trošak za doček, rasvjetu, Glazbu i gozbu. Dok je općinska uprava hrvatskog Šibenika izdržala skoro sav trošak, za srpski „Stankovići, dotle za hrvatsko „Kolo“ nije potrošila ni deseti dio.

Štovateljima s. Ante. Hladu vrštujemo ove ređke: u Ličkom Novom župna crkva sv. Ante za vrijeme rata nije bila pošteđena od austrijskih satrapa, koji su i ovoj crkvi u Lici neuvlašteno i na silu, ukrali zvonu, da iz njih lievaju granate. Sada bi župljani želili nabaviti nova zvana ali kako je občina siromašna to se nijezni župljani moleštovatelj sv. Ante, da bi ih pomogli za nabavu novih zvana. I najmanji doprinos prima se sa zahvalnošću Dobrovoljni doprinosi šalju se na ovu adresu: *Župni Ured — Lički Novi.* — (Hrvatska).

Slava razvitka zastave i blagoslova ladjica pom. šport. kluba „Krke“. To bižje u nedjelju. Prateći sa simpatijom razvitak ove grane športa za koji je naša luka vrlo prikladna, volimo, što možemo da problijemo ovaj događaj. I da je slava protjeka prirodno, ovaj radosnoj kroničarskoj bilješci bilo bi suviše isto dodati. Ali kako kod nas od nekog vremena hata epidemija elitomanije i paradomanije, od nje je ozbiljno oboljelo i par aranzera ove svečanosti. I tako bijasmo svjedoci sv. 5. njih parada, uslijed kojih je slava mnogo izgubila od svoje prirodnosti.

To je skrivila paradomanija. Elitomanija, koja ječade udara u glavu, skrivila je i

više. Njezini bolesnici, već po prirodni svoje holosti, doljohje na misao, da na svečanost pozovu „uglednije“ porodice iz grada. Tako vijesmo domjenak „uglednijih“ uzvanika, na kojemu, dabome, nije nedostajalo skladišnih ponuda i slično. U ovu su svrhu aranzeri obilazili domove klubskih članova, da ih daruju stadiškima za ponude uzvanicima članovi, kod toga, po pristojnosti svojoj nisu mogli drugo da pomisle, nego da će uzvanici mahom biti članovi i prijatelji športa.

Tako misle pristojni ljudi. Ali da li su tako mislili i aranzeri parade? To ćemo sudu saznati. Oni naročitim pozivnicama pozvaše na svečanost samo „uglednije“ članske i nečlanske porodice. Tako su, kao neznave, izostale „neuglednije“ članske porodice, od kojih su elitomani, i pokraj njihove „manje uglednosti“, moljalkali darove. Vrlo džentelmski! Duži komentor je suviše.

Elitomani su se poslije svečanosti odvezli na Jadriju, naročito motornom ladjom. Odvezlo se i par ladjica. Na Jadriji se taman širi naše kupalište, koje je sazidala zadruga građana. Znamo, da zadruga ima svoj odbor, kojemu pada i to u dužnost, da pripazi na kupalište, kad se prave izleti ili vozi na kupanje. Toga je radi jedan njezin odbornik poželio, da se motornu, u kojemu sjedeše elitomani, odveze na dužnost. Ali elitomani ni da čuju o tome, jer ovaj odbornik ne spada u elitnu starijarnicu. Da se pravo ocijeni ovaj postupak, valja istaći, da zadruga ne postoji radi dobitka, nego radi grada i da članovi njezinog upravnog odbora primaju na sebe dužnosti, koje im oduzimaju vremena, rada i para, samo iz ljubavi spram grada.

Kad bi nam prostor lista dozvolio, da se pozabavimo i pitanjem, na čemu ovi „vitezovi“ bou-tona zasnivaju svoju elitomaniju i megalomaniju, ova bi kronika imala svoj veese svršetak.

Kupališna zadruga „Jadrija“ sutra 1. lipnja otvara kupališnu sezonu. Blagoslovit će se kupališnu zvonu. Pozvana su sva gradska društva na otvor, a masa gradjanstva se spremaju da podju otvor i da se okupaju, jer je upravo zavladala ljetna vrućina. — Posjetiće će prevažiti brzi probrodje „Zrmanja“. Nu kupalište je putjavljeno lijepo uređen Buffet, snabudjeven sa svakovrsnim hladnim jelima. Agilna kupališna uprava se je pobrinula, da posjetiocima bude što ljepše i ugodnije.

Porotno zasjedanje — drugo po redu — započimje 2. lipnja ove god. obdržat će se desetak interesantnih rasprava, između kojih i ona protiv radikalni Mati Veleglavcu i družini, radi provale u porotni Ured.

Monarhista Petroff u Šibeniku. Ovaj ruski izbjeglika skita se od mjesta do mjesta, drži predavanja, da prizvi. Ništa protiv toga njegova djelovanja, kad isto ne bi u zajedu stalo sa željom beogradskih monarhista i rojalista, da našu obćinu mladež inicira monarhističkim bakelom protiv volje i želje većine naroda, da se ova država uredi na republikanskoj bazi.

Sudbinu monarhiste Petroffa mi duboko žalimo, ali još više žalimo, da on kao učenjak i pametnjak u svom životu mogao odobravati ruski carizam protiv narodnoj volji ruskog naroda.

Danas kada uarištički učenjak Petroff uvijda da je sovjetska Unija donijela svim narodima, koji su negda stjenali pod carističkim kuptom, slobodu i blagostanje, začu se Starac Petroff ne zanesu za novi poredak u Rusiji, i zašto našoj djeci, pa i nama odraslima u njegovim predavanjima ne izlaže prednosti Sovjetske Rusije prema carističkoj Rusiji.

Mi možemo mirne duše poručiti profesuru Petroffu, da su narodu u našoj državi davno došli, zulumu njegovih monarhista, i da nije od nužde, da ga gnjavi još jedan ruski carista.

Naša obala se je započela krpiti u pravo u 12 čas, i to prije nego li se je naš gat potpuno srušio u more. Samo ne smije ostati pri tome, već je dužnost pomorske vlasti, da popravi i drugu stranu poruše nog gata, kao i obe drvene obale, koje su također u derutnom stanju.

Rahota za bratski sporazum. Odmah nakon državnog udara, po Pašić-Pribičevićovom receptu, vodje opozicije g. Davidović, Korušec i Spaljo primili su, u predstolnici monarhije, prijeteća pisma sa mrtvoćom glavom i upozorenjem, da će biti pobjunji, nastave li započeti radom, na sporazumu i izmirenju Srba i Hrvata. — Samo tako naprijed, tim prije će svanuti republikanskoj ideji i ubrzt će se ferment. Živio apsolutizam!

Izmjena al pari. Nekoliko gradjana, koji su ratom bili oštećeni ili totalno finansijski ubijeni, obratilo se je nar zastor dru. Nikoli Šubiću, da bi se on u finansijskom odboru zauzao, da im krunske novčanice predate na izmjenu ludo izmjenjene al pari. Naime da za jednu na izmjenu prelatu krunu prime jedan dinar. I ako se iz Beograda još ništa ne javlja, da li je finansijski odbor primio ili ne ovu inicijativu, da se o njoj povede rasprava, ipak nam se čini, da je ista potpuno opravdana.

Mi u gradu imadeimo nekoliko gradjana, za koje se može tužno ustanoviti, da su prije rata mogli bezbrižno živiti sa njihovim imovinom u gotovu novcu. Oni nisu u obće trgovali i doživili su kod iznjene katastrofalni ekonomski poraz, tako da se sada može slobodno za njih reći gloduju u našem gradu. Oni polazu velike nade u Subotičev uplv u Beogradu!

Ovoliko smo saznali od vjerodostojnih osoba, ali od drugih smo opet saznali, da se dr. Subotić nije za ovu stvar mogao zauzeti u radikalnom klubu, u skupštini, jer nijedan od, radi slabe izmjene kruna ekonomski uprosfaćenih, nije u posjedu legitimacije sa bradom sv. Nikole Pašića.

Izašiljanje hrv. naučnika u inozemstvo. Ove jeseni odatiže „Hrvatski Radiša“ u poznati naučički internat „Kalisantinska“ u Beču pet naučnika. U obzir dolaze oni mladići, čiji roditelji skrbnici mogu žrtvovati oko 700 Dinara mjesečno. Predvjeti su navršena 14. u nepokoračena 16 godina, po mogućnosti svršena barem 2 razreda srednje ili građanske škole. Dobar odgoj u svakom pogledu zajamčen. Prednost imadu oni djeca, koji žele u one grane obrta i trgovine, koje su u domovini u slabijoj mjeri zastupane.

Može valja najhitnije dostaviti središnjoj upravi „Hrv. Radiše“ u Zagrebu, da sa ista uzgome navedena mjesta rezervirati.

Dolijuli. Pribičevićevi plaćenički orjunici u Splitu, kao da su zaboravili da svaka batina ima dva kraja. Nakon što su nedavno bili poučeni pristojnosti od hrvatske Omladine u Splitu, bilo je nastala mala pauza. — Vrag im ne dao mira, pak su opet prošle nedjelje stali zadirkivati mirne gradjane na „Gripama“. Ali ovaj put su se namjerili na prave brkate ljude, da će tim junacima teško kado unaprijed pasti na pamet „bitke zamećati“.

Nakon tučnjave svi se razbjegli u mišje rupe i poskudili značke od straha. — Njihovi ortaci na policiji su bili upravo bijesni, radi neuspjeha kasnije je pratila i štitilo nekoliko separen orjunaca, koji su letali po gradu i izazivali mirno gradjanstvo. Policija se toliko, radi toga nadražila i zaboravila, da je i mali bijedni „Tečulaže“ u noći na policiji Sakao i mlato golom suljom po jednom uspašniku, koji je dokazao da nije ni učestvoval bitci. Neka dobro zapamti plaćenička fakura, da će inu se po onaj sv. pisma naplaćivati „oko za oko, — zub za zub“, u prema potrebi i još više. Dosta je bilo zuluma!

U fond Kapališa „Jadrije“ pokloniše prigodom smrti blagopokojne Anke Mrndje Antine g Ivanšević Miran din. 10; prigodom smrti blagopokojnog Paške Rora g Ivanšević Miran din. 20; prigodom smrti blagopok. Anke ud. Grubišić g. Dr. Marko Kožul, Bogdanović Bogdo, po din. 50; Jos. Drezga, Stipe Šare, Pio Terzanović, Jos. Jadronja, Lušić i drug po din. 30; Prof. Marko Triva, Ante Frua, Luka Šarić, Petar Grubišić, trgovac, Dr. M. Montaua, Luigi Inchiostri, Niko Laurić, Braća Ijadica Braća Frleta, Ivan Čičin Šain, po din. 20. Luka Milčić, učitelj, Bruno Bončić, Ivan Medić, Marijan Selestrij, Jukić Filip, Anka Bakašun, Gustav Kristulović po din. 10; Pio Terzanović din. 20; prigodom smrti blagopok. Cvite ud. pok. Ante Olivari. Prigodom smrti blagopok. Fortunata Šain, gosp. Pio Terzanović din. 30; Prigodom smrti Pavao Senjanović pok. Ivana. g. Josu Jadronja din. 20. Uprava svima zahvaljuje.

Prodaja dulhana. Prma vijestima iz Beograda, imala bi se odzeti svim onim osobama, koji se u ratu nisu borili za domovinu ili koja su zdravi, te mogu maće zasluživati, dok bi se imke dozvole dohljeljivati invalidima, njihovim udovicama ili maloljetnoj djeci i udovicama nižih činovnika.

Šibenska glazba. Prigodom Zrnsko-Frankopanske proslave, 30. travnja i g. odredoke se pripadajuće u pristojbe u korist „Šibenske Glazbe“ sljedeći glazbarni: Ilić Ivo din. 25; Milčević Đorđe din. 25; Soltyšek Jerolim din. 25; Skubonja V. ce din. 25; i Žepina Ivo din. 25. Uprava darovateljima harno zahvaljuje.

Zaključak redakcije svaki utorak na pedne. Duplet, koji kasnije stignu ne će moći ući list, Toliko na ravnanje svim prijateljima koji saraduju u listu.

UREDNIŠTVO.

Već je na izmaku prvo polugodište, a do sada nije izvršila svoju dužnost niš traćina predplatnika. Svakom starom i novom nesam poduzimatelju stavljamo na ošću da nas sada u odlučnoj fazi borbe hrvatskog naroda podupre, što izdašnije i neka svaki nadjde barem jednog novog predplatnika.

UPRAVA.

GD predplatnicima na ravnanje. Moje se gde predplatnici da kod pošiljke novca uvijek navedu njihov broj predpiske. Novci se šalju isključivo na ovu adresu:

Upravi lista
„DALMATINSKI HRVAT“
(za br. 38.004 Pošt Ček. Zavoda.)
Šibenik.

Odgovori Uredništva.

Ogdi dopisnicima. Uz najbolju volju ne možemo udovoljiti želji, jer prostor odmjeren, a gradiva za tri broja. Tko želi, da mu vijesti dodju u list, nek ih pošlje napisane u malo crta. Za kilometračne članke nema na žalost prostora.

OPĆINA ŠIBENIK

Br. 6252. Šibenik, 4./V. 1924.

Najtečajni Oglas.

Otvoraju se dva mjesta općinske primanje: jedne u Šibeniku a druge Rogoznici. Primalja je dužna bezplatno biti u pomoći samo siromašnim roditeljima za koje će Općina potvrditi siromaštvo, a ona će se držati u sveinu propisa sadržanih u Naredbi Ministarstva Unutrašnjih Djela 4. lipnja 1851. Najtečajne molbe imaju se prikazati ovom Općinskom Upravi tebi svu do dana 31. svibnja t. g. položivši diplomu, a ako ne više služu tebi i svjedočbu dobra ponašanja.

Za potaaje uvjete mogu se informirati kroz uredovne salove u općinskom Uredu soba br. 6.

Predsjednik Općine:
Blažević, v. r.

Uprav. i odg. ured. Medić Niko.
Tiskar: Pučka Tiskara — Šibenik

GOSPODJICA

apsolventica trgovačke škole Merkur sa 3 godišnjom praksom u odvjetničkoj pisarni traži namještanje po mogućnosti u Primorju.

— Adresa u upravi lista. —

Mjesnog ili okružnog

Zastupnika

za poljoprivredne strojeve i sprave traži se. Samo starije solidne tvrtke sa višegodišnjim iskustvom u toj struci, koji imaju zgodna skladišta na raspolaganje, te pružaju sigurnost za robu, koju preuzimaju u komisiju.

Opširne ponude slati pod brojem „Za-2280“ na Publicitas d. d., oglasni zavod, Zagreb, Gundulićeva ul. 11.

Netreba popravka!

Netreba popravka!

19 Novi Izum 24

Vinogradari i Trgovci »Pozor«

Nabavite si s mjesta Zora štroaljku proti peronosperi, kao što i Zora Sumporaču proti vjldima. ŠTRCALJKA ZORA jest građena iz jakog bakra i mjedi. BEZ GUMA, na vendile, boca gallou u magli neprestano 3 MINUTE, a svi djelovi su izvana. Jamči se 10 god. ZORA SUMPORAČA mjesa zrak sa sumporom u posebom djelu konstrukcije u sumporači, a radi tako povoljno da može jednim posve takvim pritiskom na polugu ospati čitavu jedna lozu. Ista jest hidronički zatvorena te nerasiplje niti najmanje sumpora. Jamči se 10 god.

Dopise molim slati kao i narudžbe izravno na

DRAGUTIN ŠEPEKA
Prilaz 37, ZAGREB.

PUČKA TISKARA

PRIMA NA IZRADBU SVAKOVRSNIH TISKANICA.

Foto Pax

Zavod za umjetno slikanje, povećanje reprodukcije slika, izradbe sa uljem, aquarel, i pastel bojama, tuš i kreyton. — ZAGREB, ilica 35. —

Oglašujte vašu tvrtku u „DALM. HRVATU“.

Opletene bocune

(demižone) u svakoj količini od 3 do 50 litara razšiljem poštom ili željeznicom uz najjeftinije cijene. Veliki izbor staklene, porculanske i luksuone robe. STAKLENE PLOČE svake vrsti, brušena i nebrušena OGLEDALA. REX i ULTREFORM boce i lonce za ukuhavanje voća preporuča Staklana VJ. FRANZ, Zagreb Jelačićev trg. 7. Specijalno skladište ljekarskih boćica i laborat. robe.

Svi Hrvati, nek se služe kod onih, koji oglašuju u „Dalm. Hrvat“.

„DRINA“ najbolji sapun

Proizvadjia slieedeće specialitete :

SAPUN

MARSEILLE bijeli i žuti
DRINA extra žuti
ZELENI BARI

Tražite odmah naše izvanredne ponude

Cijene umjerene — Poslužba taćna — Pakovanje u sanducima — Solidnim trgovcima prodajemo na isplatu uz prićek „DRINA“ tvornica sapuna i svijeća d. s. o. j. u Šibeniku.